

Daňové licencie v akcii

Marek Porubský, Marian Šaling

Téma: Daňové licencie v akcii

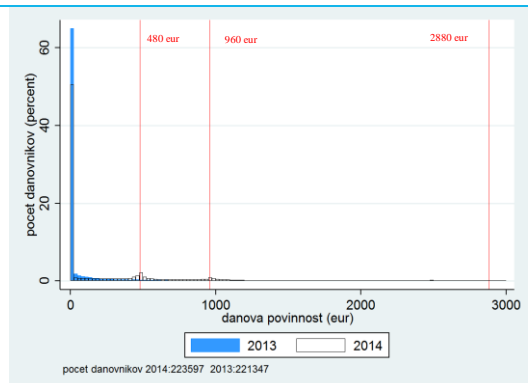
Autor: Marek Porubský, Marian Šaling

V roku 2014 došlo ku zaujímavej zmene správania firiem, ktoré platili nízku alebo žiadnu daň z príjmov. Priznali vyššie zisky a vyššiu daň, no nie primárne zlepšením reálnych ekonomických výsledkov. Jednoducho priznali daň vo výške, ktorú by nakoniec aj tak museli zaplatiť kvôli novinke – daňovej licenci. Prečo však sami dobrovoľne priznali vyššiu daň? V situácii, kedy nie je možné odvieť menej ako je výška daňovej licencie, odpadá aj motivácia umelo znižovať hospodársky výsledok a optimalizovať daň „do nuly“.

V rámci konsolidačných opatrení bola v roku 2014¹ zavedená tzv. daňová licencia. Ide o minimálnu daň z príjmov právnických osôb (DPPO), ktorú sú daňové subjekty zriadené na podnikanie povinné zaplatiť bez ohľadu na ich dosiahnutý hospodársky výsledok. Jej základná výška bola stanovená na 480 eur, 960 eur a 2880² eur v závislosti od ročného obratu³ a podľa toho, či je daňovník platiteľom DPH. Na základe individuálnych daňových priznaní od Finančnej správy SR sme sa pozreli na prvý rok jej fungovania. Cieľom tohto komentára nie je komplexne posúdiť daňovú licenciu, zamerali sme sa iba na jeden zaujímavý aspekt dane z príjmov – optimalizáciu daňovej povinnosti.

V roku 2014 časť daňovníkov – právnických osôb, najmä takých, ktorí v minulosti priznávali nízku alebo žiadnu daň zmenila svoje správanie. Podľa daňových priznaní začali dosahovať vyšší zisk a priznávať vyššiu daň z príjmu. Z ekonomického pohľadu je pozitívny vývoj samozrejme želaný stav, ich nová daňová povinnosť sa ale až príliš nápadne koncentrovala v okolí troch „magických“ čísel (graf 1 a 2).

Graf 1: Rozdelenie daňovej povinnosti* – vrátane daňovníkov s nulovou daňou

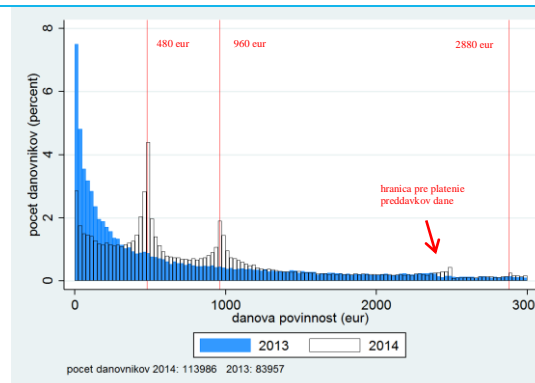

Zdroj: FS SR - individuálne daňové priznania

*riadok 800 daňových priznaní, t.j. daň pred uplatnením licencie

**rok 2013 bol prepočítaný na sadzbu 22%

Graf 2: Rozdelenie daňovej povinnosti* – okrem daňovníkov s nulovou daňou

Zdroj: FS SR - individuálne daňové priznania

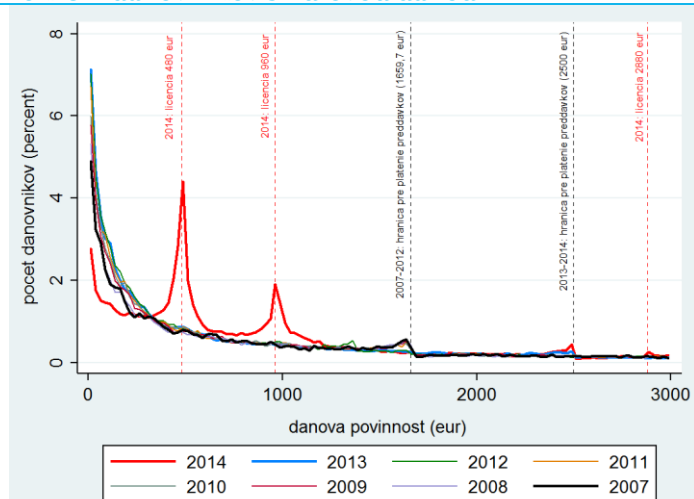
¹ Prvýkrát sa uplatňovala za zdaňovacie obdobie roka 2014.

² Daňová licencia je znížená na polovicu v prípade, ak daňovník zamestnáva 20% a viac zamestnancov so zdravotným postihnutím (takýchto daňovníkov je veľmi malý počet). Daňovú licenciu neplatia vybrané skupiny daňovníkov: novovzniknutý daňovník, daňovník v likvidácii a v konkurze, ak prevádzkuje chránenú dielňu a daňovník nezriadený na podnikanie (napr. záujmové združenia, profesijné komory, politické hnutia, cirkvi, občianske združenia a pod.).

³ Hranica obratu bola stanovená na 500 tis. eur.

Pred zavedením daňovej licencie⁴ bol tvar rozdelenia firiem podľa výšky priznanej dane dlhodobo⁵ stabilný, špeciálne na spodnom konci distribúcie (graf 3).

Graf 3: Rozdelenie daňovej povinnosti* 2007 až 2014 – okrem daňovníkov s nulovou daňou

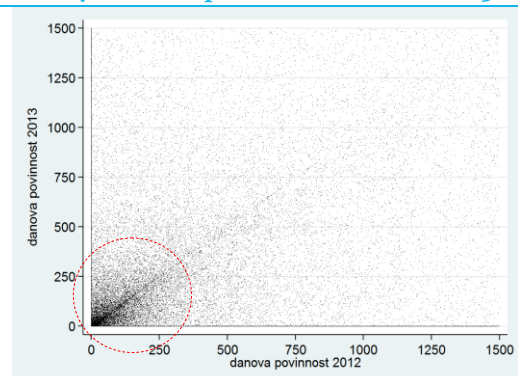

Zdroj: FS SR - individuálne daňové priznania

*riadok 800 daňových priznaní, t.j. daň pred uplatnením licencie

V roku 2014 sa však **podiel daňovníkov, ktorí priznávali nulovú alebo nízku daň výrazne znížil**⁶. Naopak, v okolí hodnoty **daňovej licencie sa zvýšil** (najmä vo výške 480 eur a 960 eur). To, že došlo naozaj ku zmene správania u približne 30 tisíc firiem potvrdzujú grafy 4 a 5.

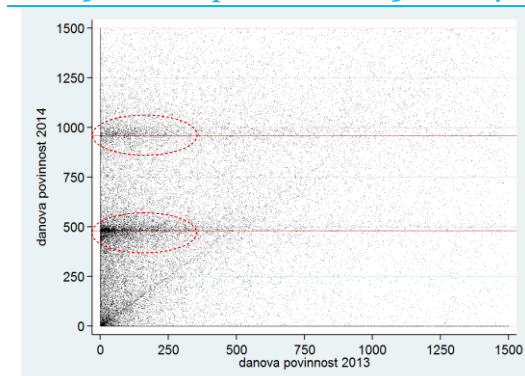
Graf 4: Daňová povinnosť* 2012 vs. 2013*

Zdroj: FS SR - individuálne daňové priznania

*riadok 800 daňových priznaní, t.j. daň pred uplatnením licencie

Graf 5: Daňová povinnosť* 2013 vs. 2014*

Zdroj: FS SR - individuálne daňové priznania

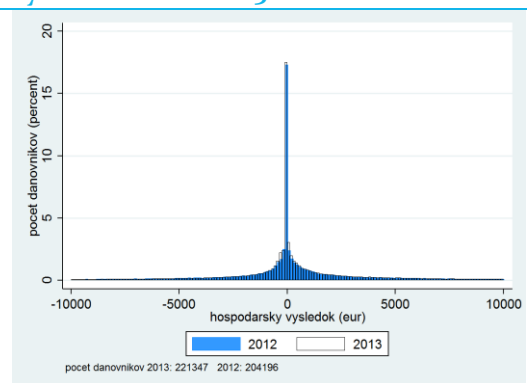
Tento nárast vyplýval hlavne z **medziročného zvýšenia ziskovosti**, ktorá sa očividne začala koncentrovať blízko sumy zodpovedajúcej daňovej povinnosti na úrovni daňovej licencie (grafy 6 a 7).

⁴ KRRZ má k dispozícii individuálne daňové priznania DPPO od roku 2004 do roku 2014.

⁵ To, že firmy dokážu optimalizovať svoju daňovú povinnosť naznačuje aj to, že časť z nich sa dlhodobo „zgrupuje“ tesne pod hranicou pre platenie preddavkov, aby sa vyhli kvartálnemu plateniu preddavkov a daň platili až pri podaní daňového priznania raz ročne.

⁶ Zo 62% na 49% z celkového počtu daňovníkov podávajúcich daňové priznanie, ktorých je približne 220 tisíc.

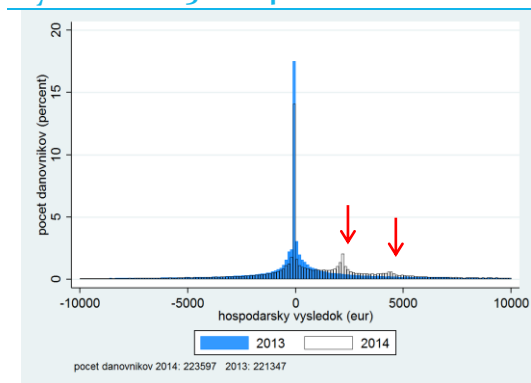
Graf 6: Rozdelenie hospodárskeho výsledku* 2012 a 2013

Zdroj: FS SR - individuálne daňové priznania

*riadok 100 daňových priznaní

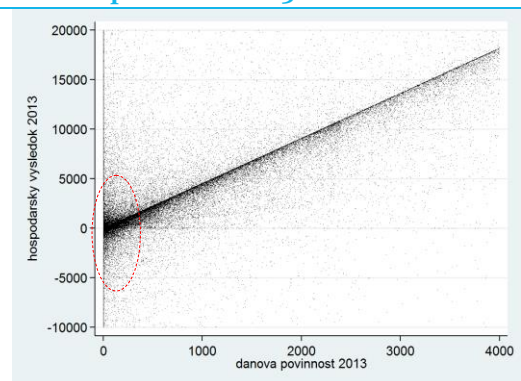
Graf 7: Rozdelenie hospodárskeho výsledku* 2013 a 2014

Zdroj: FS SR - individuálne daňové priznania

Pravdepodobne došlo ku obmedzeniu daňových výdavkov a/alebo priznaniu vyšších tržieb, keďže sa znížila motivácia firiem optimalizovať až „na nulu“. Zjednodušene, títo daňovníci priznali daň (alebo aspoň jej časť), ktorú by nakoniec museli aj tak zaplatiť vo forme licencie. Formálne ale licenciu⁷ nezaplatili resp. zaplatili iba jej časť. Nedá sa preto hovoriť o reálnom zlepšení ekonomických výsledkov.

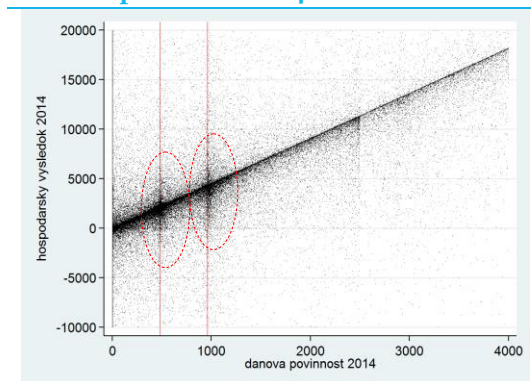
Graf 8: Hospodársky výsledok vs. daňová povinnosť 2013*

Zdroj: FS SR - individuálne daňové priznania

*rok 2013 bol prepočítaný na sadzbu 22%

Graf 9: Hospodársky výsledok vs. daňová povinnosť 2014

Zdroj: FS SR - individuálne daňové priznania

Zavedenie daňových licencií sa stalo zaujímavým experimentom, ktorý optimalizáciu dane z príjmu ilustruje priamo na číslach. Na druhej strane existuje však aj druhá skupina firiem, ktorá objektívne dosiahne stratu alebo veľmi malý zisk, napriek tomu musí daňovú licenciu zaplatiť.

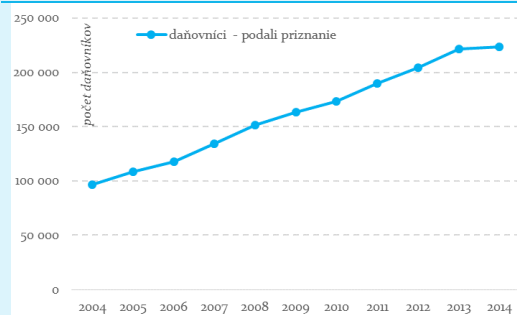
Z fiškálneho pohľadu je zaujímavá najmä otázka, či sa správanie týchto daňovníkov opätovne zmení po zrušení daňových licencií. Ministerstvo financií SR kvantifikovalo, že ich zrušenie v roku 2018 zníži daňové príjmy štátneho rozpočtu o 72 mil. eur. Toto by platilo iba v prípade, ak by podniky aj napriek zrušeniu daňových licencií priznávali dane rovnako ako v roku 2014, teda koncentrovane v okolí hodnôt daňovej licencie. V opačnom prípade môže byť výpadok príjmov vyšší o 40 mil. eur.

⁷ V prípade nulovej alebo nízkej daňovej povinnosti na riadku 800 sa doplatok do daňovej licencie v roku 2014 zaznamenal na riadku 830 daňových priznaní.

BOX: Počet daňovníkov DPPO

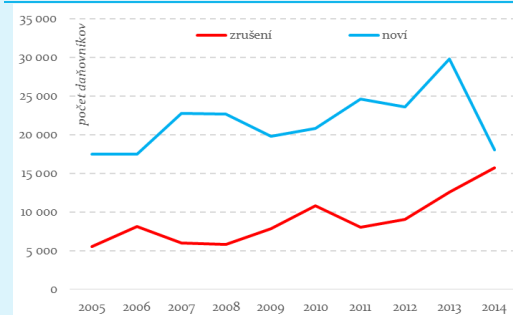
Zavedenie licencie ovplyvnilo aj počet firiem, ktoré podávajú daňové priznanie (graf 10). V roku 2014 sa ich počet po dekáde rýchleho rastu stabilizoval (v rokoch 2004 až 2013 bol priemerný medzoročný nárast približne 14 tisíc daňovníkov, teda priemerne 9% ročne). Hlavným dôvodom bol výrazný pokles nových firiem (graf 11). V menšej miere prispel aj nárast počtu firiem, ktoré už daňové priznanie za rok 2014 nepodali (pravdepodobne boli zrušené), tento trend však začal už v roku 2013.

Graf 10: Celkový počet daňovníkov, ktorí podali daňové priznanie 2004 až 2014

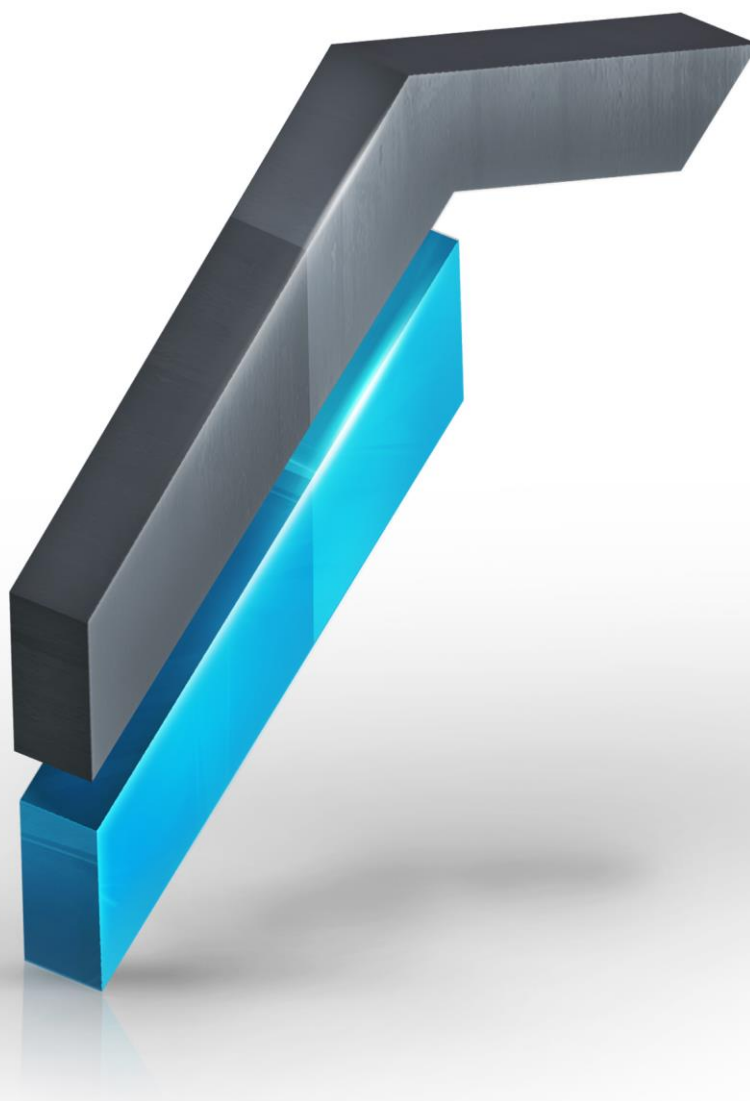

Zdroj: FS SR - individuálne daňové priznania

Graf 11: Medzoročná zmena počtu daňovníkov – noví vs. zrušení

Zdroj: FS SR - individuálne daňové priznania

© Kancelária Rady pre rozpočtovú zodpovednosť, 2016

Imricha Karvaša 1
Bratislava 1, 813 2f5
Slovenská republika

www.rozpoctovarada.sk

*Pri reprodukcii časti textu je potrebné uviesť okrem organizácie aj názov materiálu.
Text neprešiel jazykovou korektúrou.*